

JOURNEE E.D.F. 10. SEPTEMBER 1995

Här Chamberpräsident,
Här Staatsminister,

Hon. Erzbischof
Här Frau Rabin

Minister

Léif Familjen, Frënn a Sympatisaten vun den enrôlés de force.

Dir Dammen an dir Hären,

Léif Kommerodinnen a Kommeroden,

D'lëscht Joer, Ufanks September, hu mir am ganze Land, an enger Réi
vu Gedenkfeieren, mam 50sten Anniversaire, un d'Befreiung vun onsem
Land errönnert. Et ware frou a glécklech Dég wéi virun 50 Joer, no 4
Joer a 4 Méint d'preisesch Okkupatioun an den Nazi-Terror fir ons

Heemecht eriwer waren. Fotoen a Berichter an allen Zeitungen a Revuen, *Radio*

an Televisioun

hun ons *Éier* nés virun A'e gefoert wé iwerschwänglech glécklech a
begéschert mir, déi Ennerdréckten, d'allieiert Zaldoten, de Fränz
Félix an de Fränz Jean empfangen hun. Awer och déi Jénger Generatiounen
vun haut konnte séch fleit éng Viirstellung vun der Fréd maachen wa sie
séch dës Fotoen ^{*Biller*} /ugekuckt hun.

Awer och un Trauer ass erönnert gin, vun déne ville Familjen bei dénen
nach én oder ~~der~~ mé gefeelt hun an nach an de Krallen vun Ennerdrécker
waren. Och fir ons, d'Generatioun vun den Zwangsrekrutéierten war d'Fréd
nét komplett. En Déel vun de Refraktären waren heiheem a ^{*pi*} konnten mat
feieren. *Par kinne ass jo och die gründen bil von der Kuliz bei zom Schiddung endaus, wa zäiner mis jo*
Aner Refraktären waren nach an den Nopeschlänner oder bei den
alliéierten Armé'en. Mä ronn 7.500 vun dénen 12.000 enrôlés de force hun
nach hei heem gefeelt. 800 waren zou dësem Zeitpunkt gefall oder ver-
mésst. ~~Der~~ *ohni dass dei heilem sat wönten.* ~~oder vermésst.~~ *oder vermésst.*

*X
del dei wäer wäer*

Ofgeschnidde vun der Heemecht, genau wéi d'KZler, an d'Emgesiddelt.

Kéng Norichten vun doheem oder escouguer schlechter oder falscher. Aus de
Wehrmachtsbericht hu sie iwert d'Rundstettoffensiv héeren, a wé konnt et
anescht sin, *durch* découragéiert déi opgebauchten Erfolgsmeldungen vun der

No der éischer Begéschterung iwert Befreiung hun déi héiheem sêch vun Däg zou Däg méi grouss Suerge gemat ém déi, déi nach fort waren. Den 23. September 1944 kum ons exil Regierung zeréck op Lëtzebuerg! All ze vill Begéschterung gouf dëse Ministeren nêt entgêngt bruecht. Sie ware weit vum Schoss a waren nêt derbei wéi d'Vollek gelidden a gepéngécht gouf. Mä, mir hun awer gehofft, dass mat de Relatiounen déi sie a méi wé 4 Joer, Zeit haten, dësseit dem groussen Pull opzebauen, kënten aktiv a schnell hëllefén déi Feelend heem ze huelen.

Déem war awer nêt esou!

Sie hun emol fir d'éischt u sêch geduecht. Hir Positiounen ze festegen besonnesch vis-à-vis vun der "Uniou" an de Resistenzorganisatiounen. E regelrechte Machtkampf ensteet téschend dësen 2 Gruppen. Esou schreiw d'"Uniou" den 2ten Dezember 1944 :

"Neischt fir ongutt, dir Hären, mä doeranner dierft dir iwerhâpt nêt matschwätzen. Dir wësst nêt wät hei lass war "

A während dësem politeschem Gerängel a Gestreits ém Ministerposten gëtt neischt oder nêt genuch éinnerholl fir ons KZler, Emgesiedelt an d'Zwangs rekrutéiert heem ze huelen.

Doduerch ensteet d'Ligue "Ons Jongen" an ^{och} d'Elterevereengong.

D'Ligue "Ons Jongen" organiséiert hiren éigenen ^{Rapatriierung} Rapatriement-Service.

^{an der} D'Elterebewegung muss ^{an individuell} perséinlech Demarchen éinnerhuelen fir no hire Jongen ze sichen.

Och ons éischt schwéer Krichsmutilleiert mussen duerch privat Initiative an d'Ausland bruecht gin, wéll ons Dokteren a Spidäler kéng Erfahrung an nêt equipeiert ^{wäre} sin fir fachmännesch ze hëllefén.

D'accord, dass et fir ons Regierungsleit nêt liicht war fir lëtzebuergesch Interessen virun allieiert Militärinteressen ze setzen.

De Krich war nach nêt eriwier ! Deutschland hat nach nêt kapituléiert!

Wéi gesot: Am platz sêch aktiv ém de Rapatriement vun hire Landsleit ze këmmen a sech dofir anzusetzen, gëtt all Zeit an Efforen, fanatesch a prioritär ém politesch Positiounen a Ministeschposten verpolfert.

Aus den Fai'en, Tatsaachen a Schlussfolgerungen muss én unhuelen, dass d'Exil-Regierungséquip drop aus war, fir d'KZler, Déportéiert a virun allem d'Zwangsrekrutéiert nëmmen lues a lues nés zeréck an d'Heemecht kommen zelassen; oder, sie nach esou lang dobaussen ^{lalen} zelassen bis hir Positiounen genügend gefestegt waren.

An der Belsch h~~at~~ d'Exil-Regierung Pierlot direkt démissionéiert wéi sie heem kum. A Frankreich war en néie Mann un der Spätz: De Général De Gaulle. Awer bei eis sinn déi 4 Ministeren nët gewach. Au/contraires: politesch ^{vill} méi raffinéiert wéi führend Leit vun der "Unioon" gouf en integere Mann wéi de Pierre Frieden aus der Resistenz eraus gespréngt an an d'Regierung geholl. Esou och ~~de~~ Robert Als - ~~de~~ Guillaume Konsbrück an ~~de~~ ^{le} Fachman Jos Schroeder fir d'Rekonstruktioun, krute Ministesch Posten. D'"Unioon's" Leit goufen mat Plätzen an der Assemblée Consultatif getréscht, ^{involiert} immobiliséiert an haten neischt méi ze ^{bestimmen} ~~een~~. A während all dese Méint sin verschléften an nët rapatriéiert Lëtzebuerger weider an der Friemt gestuewen.: An den KZter, de Frisonen, der Emsiddlung an an de Gefangelageren.

Vum 10te September 1944 un, bis Krichsënn respektif bis de Lëschte rapatriéiert war, sin nach 2.200 Zwangsrekrutéiert gefäll, vermösst oder gestuerwen. Am Eis a Schnéi a Russland, Honger a Wüt am Bauch. Déi Säit vun der Oder an der Neiss. A Lazaretten, a Gefangenelageren; hannert pickegem Droht, physésch a psychech krank. Zou Tambow, op Rhodos, an Afrika, a Frankreich an an England.

De Generol Petit ass d'Elsässer an d'Loತ್ರénger op Tambow siche gangen. Awer onse Minister Blum zou Moskau kënnt nët a d'Lager 188.

Wann enrôlés aus der Friemd heem kummen, da méschtens op égen Initiatif; als Franzuski oder matt allerhand Tricken, Risiken a Courage.

Awer vun doheem kumm nët vill Höllef vun offizieller Regierungssäit.

An ët kann nët behäpt gin dass onsen démolegen Aussenminister Bech nët vu verschiddene, offiziellen an inoffiziellen Säiten Informatiounen iwert den Openthalt vun Zwangsrekrutéierten an der Friemd ^{(zougedroe}

brut
gouken.

Huele mer ^{memmen} als Beispill: d'enrôlés déi op den Inseln Rhodos, Leos, Kreta ronderem Aegypten sutzen, also nët a Russland, wéi den 8ten Mai de Krich eriwer war. Bis den 23ten Februar 1946 huet et gedauert bis des Lëtzebuerger op égen Initiativ, vun Aegypten aus, iwert England Bréissel no Lëtzebuerg zeréck kummen, an dëst trotzdem d'Regierung wosst dass se do waren.

Nodeem ons Grande-Duchesse de 14ten Abrëll 1945 erëm heiheem war, biedelt d'"Union" de 24. Abrëll: "Madame schénkt ons éng nei Regierung" an d'Elterenvereenegung freet an énger Audiéiz: "Madame hëllef ons "Ons Jongen" aus Russland heem ze huelen".

Wa mir haut 51 Joer no dësen Ereghesse, dëst nach éng Ké'er énnere-
streichen, dann nët aus Racune oder Béisswëllegkeet. Mä mir dierfen
~~am~~ ^{am} Fait'en an Tatsaachen nët vergiessen ^{am} d'rezent Geschicht nët ~~mit~~
^{mit} aprichteg duerstellen. Et ass ons Verpflichtung onse Kanner a Kannes-
kanner ze soen wat déemols lass war. A wa mir haut un ons onglécklech
Kommerodinnen a Kommeroden zeréckdenken, da muss é sech froen, ob déen
éen oder aneren nët dach nach hätt ^{kënne} gerett ~~kënne~~ gin. Hun tatsächlech
zou Tambow a Kirsanow an um Heemtransport ^{nach} 217 Jonge misse stierwen?

^{An d'ent} Also nodeem ^{sie} d'Front iwerliewt haten an an alliéerten Hänn waren ?
War et nëmme éng lichtsënneg ^{gefaaten} Opfuerderung vun ^{den} d'Exil-Ministeren
^{traum} iwert d'BBC ^{geruff gouf} "Jonge läft iwer" ^{am} cuni dass virdrun oder iwerhapt
entspriechend Accor'en mat den Alliéerten Militärautoriteiten getraff
waren ?

Am Krich hu mir all zesummen gehälen géngt den Ennerdrécker, de
gemeinsame Feind. Awer esoubal d'Freiheet erëm do war, war och de Streit
an d'Nëtvergonnen énnert de Lëtzebuerger nés do. Esou rumreich och onst
Verhaalen während de 4 Joer vun der Naziherrschaft war, esou onrumreich
waren d'Zeiten dono.

Haut, méi wéi 50 Joer dono huet ons Generatioun, d'Generatioun vun den

~~Sacrificien~~ ^{en Stés de fra} neischt méi ze bestömmen. Awer ons Aufgab war a bleiwt, ze

warnen an oprichtigeg ze informéieren ! A wa mir ~~en~~ an der Wélt ronderëm

~~en~~ kucken, da kann et ons, déne schon émol Geafferten an Erfuerenen Angscht

gin. Angscht dass déi Responsabel op nationalem an internationalem Plang

allze lichtferteg d'Erregnisse um Balkan, am noen Osten fir dës 2

Plätzen nëmme\stellvertriedend ze nënnen, betruechten, genau wéi 1933,

1939 an 1940 wéi et ze spéid war.

Vill gudd Lëtzebuerger hu misse mutwëllech frézeitlech an den Doud goen.

Losst mer nëmmen hoffen a bieden, dass dëst nët nach eng Kéer geschitt,

an dat déi jetzeg a kommend Generatiounen mat aller Kräft matbeidroen,

dat den Affer vun all dénen déi hirt Liewen fir ons Freiheit, ~~an~~ Onafhängeg-

keet gin hun, an dénen déi mir haut gedenken, nët émsoss war.